

9. aug. 2021

Til

Justitsministeriet

Formueretskontoret

Foreløbige bemærkninger til Kommissionens udkast til nyt forbrugerkreditdirektiv

Justitsministeriet har bedt om vores bemærkninger til det udkast til nyt forbrugerkreditdirektiv, som Kommissionens fremlagde 30. juni.

Vi er positive overfor at blive inddraget i processen. Nedenfor giver vi med den tid, der har været til rådighed i sommerferie-perioden, et foreløbigt bud på holdninger, observationer og spørgsmål til forståelsen af Kommissionens forslag.

Vi har brug for at gennemgå forslaget mere minutiøst og bl.a. få klarlagt spørgsmål på væsentlige områder om, hvad det præcist er Kommissionen foreslår. Vi håber derfor på, at ministeriet snarest vil invitere til møde med henblik på en fælles drøftelse til brug for fastlæggelse af den danske holdning.

Vi opfordrer endvidere til, at der allerede nu nedsættes en følgegruppe bestående af Justitsministeriet, Erhvervsministeriet/relevante styrelser og private organisationer med interesse i emnet, som kan følge direktivets videre gang i Brussels, komme med input til den danske holdning og på denne måde også være bedst muligt forberedt på implementering af et kommende nyt direktiv, som jo er helt grundlæggende for vores kreditaftalelov og hvis betydning i det praktiske liv på kreditområdet dermed ikke kan undervurderes.

Særligt hvad angår spørgsmål om leasing er eller skal være omfattet af direktivet som nærmere behandlet nedenfor på side 3 og frem, beder vi venligst om, at der snarest afholdes et separat møde om dette noget indviklede emne, da det selvsagt er helt afgørende for Finans og Leasings medlemskreds.

Nedenfor kommenteres de enkelte (om end ikke alle) artikler:

Art. 1 – crowdfunding credit services

F&L finder det positivt, at alle der kommercielt udbyder kreditaftaler eller systemer til brug for indgåelse af sådanne aftaler underlægges samme regulering. Det bør dog nærmere overvejes, om

såkalde "facebook"-lån hermed også bliver omfattet. Og ikke mindst hvorledes det kan kontrolleres af myndighederne.

Det bør også overvejes, om corwdfunding credit services skal underlægges licenskrav ligesom kreditgivere jf. også betragtningen i præambel nr. 73.

Art. 2 – anvendelsesområdet

Litra c) – Danmark så i 2008 bort fra begrænsningen på 50.000 euro. Der bør arbejdes for, at denne begrænsning fjernes, således at der bliver totalharmonisering på dette punkt i EU.

Litra h) – bestemmelsen svarer vel til en form for pantelånere. Det synes ikke klart/oplagt, hvorfor der skal være undtagelse for at følge kreditaftaleloven, blot fordi forbrugeren har overladt et fysisk aktiv for at få et lån. Området bør i lyset af en betragtning om ens regler for sammenlignelige produkter ikke være undtaget. Til støtte her for taler også, at undtagelsen kan give utilsigtede omgåelsesmuligheder for "short-term - high cost"-lån.

Med fjernelsen af den nuværende undtagelse for (helt) gratis lån skal man være opmærksom på, at mange i dagligdagen forekommende kreditaftaler givet af erhvervsdrivende, som ikke har som deres hovedbeskæftigelse af være kreditgivere, vil blive omfattet. Fx en faktura med 14 dages betalingsfrist fra en håndværker. Spørgsmålet er, om det er ønskværdigt, da det kan få håndværkere og andre til at stedet at kræve forudbetaling eller kontant betaling ved levering/afslutning af arbejde til skade for forbrugeren, for at undgå at skulle opfylde alle kreditaftalelovens regler. Hvis undtagelsen fjernes, bør det imidlertid gælde, uanset om kreditgiver har kreditgivning som sit hovederhverv eller ej.

Art. 3 – definitioner

Nr. 5 om "total cost":

Det er ikke acceptabelt, at "notarial cost" er undtaget, mens fx tinglysningsudgifter i DK er omfattet. Der ses ingen reel begrundelse for denne forskelsbehandling. Det har endvidere betydning for spørgsmålet om førtidig indfrielse jf. nedenfor.

Nr. 14 om "profiling":

Bestemmelsen er ny og formuleret i meget brede vendinger, hvorfor der er stor fare for meget forskellige fortolkninger i de enkelte medlemslande. Ligeledes lægges der op til en meget bred forståelse af AI i præambel nr. 40 og 48 omhandlende enhver maskinel behandling. Der bør indsættes en - snæver - definition af, hvad der forstås ved det helt centrale begreb "AI" for at skabe klarhed.

Leasing – er det omfattet? Hvorledes bør leasing i givet fald reguleres?

Der er efter F&L's opfattelse temmelig modsatrettede tilkendegivelser fra Kommissionen i forhold til spørgsmålet om leasing er omfattet i forslaget.

På side 6 i den indledende, forklarende tekst står der, at alle leasingaftaler omfattes jf. følgende ordlyd (min understregning):

"... extension of scope of the Directive to cover loans below EUR 200, interest free credit, all overdraft facilities and all leasing agreements..."

Det fremgår også af præambel nr. 15 nederst (min understregning):

“Likewise, other potentially detrimental products, because of the high costs they entail or high fees in case of missed payments, should be covered by this Directive, to ensure increased transparency and better consumer protection, resulting in higher consumer confidence. To this extent, leasing agreements, credit agreements in the form of an overdraft facility and where the credit has to be repaid within one month, and credit agreements where the credit is granted free of interest and without any other charges, including Buy Now Pay Later schemes, i.e. new digital financial tools that let consumers make purchases and pay them off over time, and credit agreements under the terms of which the credit has to be repaid within three months and only insignificant charges are payable should not be excluded from the scope of application of this Directive.”

Herimod taler præambel nr. 20 jf. ordene:

“Agreements for the provision on a continuing basis of services or for the supply of goods of the same kind, where the consumer pays for them for the duration of their provision by means of instalments, may differ considerably, in terms of the interests of the contractual parties involved, and the modalities and performance of the transactions, from credit agreements covered by this Directive. Therefore, such agreements should not be regarded as credit agreements for the purposes of this Directive. Such agreement includes, for example, an insurance contract where the insurance is paid for in monthly instalments”

Der nævnes godt nok som eksempel alene forsikringsaftaler, men ordlyden ”the supply of goods” kunne lige såvel dække en leasingaftale, som jo netop ikke er pengelån men en brugsret til et bestemt aktiv. Og det viser jo, at man er opmærksom på, at der er forskel på pengelån og aftaler om brugsret til aktiver. Hvor grænsen skal gå om leasing skal omfattes er selvsagt et politisk spørgsmål, men Kommissionens forslag er meget uklart og dermed vanskeligt at tage stilling til.

Når man så ser i selve direktivets ordlyd, som jo er det der være juridisk dækning for jf. definitionen i art. 3 nr. 3 af ”creditagreement”, hvor ”credit” er det helt afgørende element, så er leasing efter vores opfattelse ikke omfattet af direktivet. Husk også på, at det eksisterende direktiv ikke omfatter leasing.

Og der findes ikke en definition på leasing i art. 3, hvilke også taler imod, at leasing skulle være omfattet.

Præambel nr. 57 omtaler leasing med ordene *”obligation to purchase”*. Det tyder på, at Kommissionen alene har tænkt på, at aftaler, hvor det fra starten er hensigten og et sikkert udfald efter afslutning af kontrakten, at kunden bliver ejer, skal være omfattet.

Vi forstår Kommissionens politiske ønske således, at alle aftaler uanset hvad de benævnes, som reelt set er en låneaftale, skal være omfattet. Dette er vi enige i. Og det er allerede gældende ret jf. kreditaftalelovs § 4, nr. 16 om ”maskeret kreditkøb”, altså aftaler som i realiteten er en købsaftale og dermed skal behandles sådan. Men det er bestemt ikke det samme som, at normale ”ægte” leasingaftaler skal indgå under kreditaftaleloven.

Det er afgørende, at det fra starten af drøftelserne om direktivet fastlægges helt præcist, hvad det er kommissionen foreslår. ”Ægte” leasing altså forstået som en aftale, der ikke er et maskeret kreditkøb, er ikke lån af penge men betaling for adgang til en brugsret til et bestemt aktiv i en på forhånd fastlagt tidsperiode. Hvis al leasing skulle være omfattet, vil der blive betydelige afgrænsningsproblemer til abonnementsaftaler, hvor aftalen ikke omfatter en bestemt genstand men en ubestemt flerhed fx adgang til fitnesslokaler med træningsudstyr. Og diskussion af, hvorfor/om der ikke skal gælde samme spilleregler for leasing og abonnementsordninger, da grænserne er meget flydende. Hvordan skal man fx kategorisere en aftale, hvor man mod en

førstegangsbetaling har adgang til at lease en bil mod fast månedlig betaling men med mulighed for fri udskiftning fra dag til dag, hvis man i stedet ønsker at lease en anden eller flere biler? Er det en leasingaftale eller en abonnementsaftale? Ligeledes vil der blive afgrænsningsvanskeligheder i forhold til biludlejning.

Det helt afgørende ved leasing er, at det er et fysisk aktiv involveret, hvorfor mange af bestemmelser i CCD ikke giver mening. Fx fortrydelsesretten, da biler - særligt nye biler - taber væsentlig værdi ved blot at have været brugt ganske lidt. Det taler imod, at der skal tillægges forbrugeren en gratis fortrydelsesret i forhold til leasingaftaler. I forslaget til art. 26 om fortrydelsesret ses der ingen spor af overvejelser om fortrydelsen af en leasingaftales indvirkning på den leasede genstand. Der tales alene om tilbagebetaling af hovedstolen og ikke om tilbagelevering af den leasede genstand.

Ligeledes passer ÅOP-begrebet og den måde det udregnes på på ingen måde på en leasingaftale.

Hvad angår prækontraktuelle oplysninger/kontraktsindhold og de oplysninger der skal angives i markedsføringen giver forslaget heller ikke mening på en leasingaftale, hvor det bl.a. er helt afgørende, hvor mange kilometer der må køres i bilen, hvad løbetiden er af aftalen m.v. Og hvor der ikke i aftalen indgår en rentesats men derimod tales om månedlig betaling.

Ret til førtidig indfrielse giver heller ikke mening ved en leasingaftale, der som udgangspunkt er uopsigelig (på nær selvsagt retten til efter 1 år at afbryde med 1 mdr.s varsel jf. forbrugerftalelovens § 28).

Og sådan kan man blive ved med at pege på, at CCD3 på ingen måde er indrettet på at skulle omfatte – ægte – leasingaftaler. Det støtter, at det ikke er "ægte" leasingaftaler, der er indenfor anvendelsesområdet af direktivet.

Endvidere er der omvendt flere forskellige afgørende forhold omkring det fysiske leasing-aktiv, som ikke er med i CCD 3, som vil være relevante at tage stilling til, hvis man vil yde leasingtageren en god forbrugerbeskyttelse. Fx hvorledes den leasede genstand skal tilbageleveres og skader vurderes af en uafhængig tredjemand. Leasingtagers ansvar for at stille den leasede genstand til rådighed og leasingtagers ansvar for at passe på og forsikrede den leasede genstand m.v.

Konklusion:

Det er på den baggrund F&L's opfattelse, at direktivet er meget uklart i relation til, om leasing er/skal omfattes af direktivets anvendelsesområde. Der er på ingen måde foretaget en ordentlig analyse af, hvordan markedet for leasing til private ser ud i de enkelte EU-lande, hvilke beskyttelsesregler eller hvilke standardaftaler m.v., der allerede findes. Og hvorfor det er vigtigt for forbrugerbeskyttelsen at etablere forbrugerbeskyttende regler på området, og hvad det vil betyde for markedet. Samt overvejelser om, om ikke regulering af leasingområdet i givet fald burde ske i et selvstændigt direktiv, eller hvilken betydning det har, at der ikke er nogen EU-harmonisering af licenskrav for leasingselskaber i modsætning til hvad der gælder på bankområdet.

Finans og Leasing er ikke imod, at der skabes forbrugerbeskyttende regler på området, men det bør ske på en ordentlig og gennearbejdet måde.

Hvis forbrugerbeskyttelsen i relation til leasing skal reguleres på EU-plan bør det ske i et selvstændigt direktiv, hvor der på et fyldestgørende grundlag kan tages højde for dette særlige produkt. Og diskuteres hvorledes der skal forholdes i forhold til tilgrænsende produkter så som biludlejning, abonnementsordninger mv.

Danmark bør derfor først og fremmest arbejde for afklaring af præcist, hvad Kommissionens målsætning er hvad angår leasing, og med det sigte, at der alene foretages en snæver regulering af maskerede kreditaftaler i CCD 3.

Hvis der er politisk ønske i EU om forbrugerbeskyttelse af privates indgåelse af leasingaftaler kræver det helt andre omfattede analyser af dette særlige område, hvor beskyttelsen i CCD alene kan tjene som inspiration.

Det bemærkes, at vi i Danmark har taget hul på debatten ved sidste år at indføre krav om kreditværdighedsvurdering ved leasing af motorkøretøjer til private (bestemmelsen træder i kraft senere på året ved Skatteministerens bestemmelse herom). Om ønsket kunne en foreløbig EU-regulering af leasing være, at dette krav om en kreditværdighedsvurdering også ved leasing indsættes i CCD 3.

Til inspiration for de videre overvejelser **vedhæftes** den standardaftale om (operationel) leasing af motorkøretøjer til forbrugere, som er indgået i samarbejde mellem FDM og Finans og Leasing (et såkaldt "agreed document"), som opdateret i juni på grundlag af foranstaltninger mod vanvidskørsel i leasede biler. Aftaledokumentet daterer sig tilbage fra 2010, og er efter vores opfattelse udtryk for best practice i forhold til at yde en afbalanceret forbrugerbeskyttelse på området. Samtidig illustrerer dokumentet, hvor mange forskellige spørgsmål, der er behov for at regulere, som ikke fremgår af en kreditaftale. Regeringen er velkommen til at anvende det som illustration over for Kommissionen af, både at det foreliggende udkast til CCD 3 ikke er egnet til at regulere området, og om som inspiration til, hvilke emner der skal reguleres, og hvorledes det kan gøres, hvis man vil sikre en ordentlig forbrugerbeskyttelse af leasingtagere i EU. Os bekendt at der kun i Holland, at der findes et lignende agreed document på området, som selvsagt også kan inddrages.

Det problemstillingen er særdeles kompleks og af helt central betydning for Finans og Leasings medlemmer, anmoder vi venligst ministeriet om et fysisk møde om dette emne snarest.

Art. 6 – diskrimination

Det foreslås, at man ikke må lægge vægt på nationalitet og "place of residens". Det sidste er vi ikke enige i, da det har stor betydning for kreditgivers risiko for manglende tilbagebetaling og mulighed for effektiv inddrivelse af fordringer, om der er en varig tilstedeværelse i Danmark. Det er et helt legitimt kriterie for at vurdere at der ikke er en varig tilstedeværelse i Danmark,, hvis kundens "place of residens" ikke er i Danmark, uanset at det er i et andet EU-land, henset til at mulighed for tvangsinddrivelse af krav, domstolenes effektivitet m.v. ikke er EU-harmoniseret.

Art. 7

Hvad er den reelle værdi af denne bestemmelse i forhold til den eksisterende regulering i markedsføringsloven og de bagvedliggende direktiver?

Art. 8 – afgørende med mulighed for at "scrolle ned"

Det er afgørende at få fastslået helt utvetydigt i direktivet evt. dets præambel, at det er i orden, at forbrugeren skal scrolle ned, når information fx vises på en mobiltelefon, i det omfang det ikke er muligt at vise al den krævede tekst i de 6 punkter a-f tydeligt nok på en skærmbilskning. Og ligeledes på andre digitale medier. Ellers vil Kommissionens ambition, som vi deler, om at muliggøre digital markedsføring ikke blive realiseret.

Der tales i direktivets motiver om en reduktion af de obligatoriske informationer i markedsføringssituationen. Det er svært at se, at denne ambition er opfyldt.

Art. 9 – generel information

Bestemmelsen er så vidt ses kopi af eksisterende bestemmelse. Der bør være klarhed om, at bestemmelsen (fortsat) kan opfyldes med generel information på kreditgiveres hjemmeside jf. ordene ”durable medium”.

Art. 10 og 11

Vi ser ingen grund til forslaget om, at forbrugeren som udgangspunkt skal have den prækontraktuelle information 1 dag inden indgåelse af aftale. Det virker både unødvendigt og formynderisk, da det vil fratage forbrugeren sin retlige handleevne til at optage lån på stedet. Fx indgåelse af låneaftale i forhold til køb af bil eller køleskab, som skal bruges med det samme til erstatning for et lignende aktiv, der er gået i stykker.

Forbrugeren kan allerede selv i dag afgøre, hvor lang tid vedkommende vil bruge på at læse og forstå informationen herunder den endelige låneaftale inden underskrift og dermed indgåelse af kreditaftalen.

Vi mener, denne yderligere komplicering af regelsættet skal undgås, da det griber fundamentalt ind i aftaleretten.

Hvis ikke det politisk er muligt at undgå denne ekstra komplicering er det vigtigt, at den prækontraktuelle information og selve kreditaftalen fortsat ligesom i dag kan udstedes i samme dokument for at spare alle parter for ressourcer.

Som vi forstår forslaget til art. 10, nr. 1, 2. afsnit er der så krav om, at kreditgiver senest 1 dag efter kontraktindgåelse minder låntager om fortrydelsesretten, som betingelse for undtagelse for 1-dages ”vente-reglen” i nr. 1. Spørgsmålet er, om denne informationspligt kan indbygges ved særlig fremhævelse allerede i udkastet til kreditaftale, eller om det er en ufravigelig betingelse, at der sker i en særskilt meddelelse efter indgåelse af kreditaftale.

Forbrugeren er jo allerede blevet gjort opmærksom på fortrydelsesretten ved kontraktindgåelse. Det er Finans og Leasings opfattelse, at de allerfleste forbrugere vil anse det for formålsløst og spil af tid at blive mindet om denne fortrydelsesret 1 døgn efter kontraktindgåelse. Endvidere vil det kunne give anledning til misforståelser. Det viser efter vores opfattelse, at reglen er et juridisk ”misfoster” og bør udgå.

Art. 13 om profiling

Bestemmelsen er helt ny og rejser en række spørgsmål. Hvad ligger der fx præcist i vendingen ”personalised offer”?

Det bør indgå i de videre overvejelser, at informationskravet bør holdes på et absolut minimum, da kreditgivers baggrund for ”profiling” er en forretningshemmelighed og ikke bør kunne aflures af konkurrenter.

Art. 16 om rådgivning

Nr. 5 som omtaler ”*may induce a specific risk for the consumer considering his or her financial situation.*” bør ligesom resten af art. 16 sprogligt begrænses til tilfælde, hvor kreditgiver vælger at yde rådgivning (vi går ud fra, at det er en lapsus, at dette ikke er sket).

Art. 18 om kreditværdighedsvurdering

Kommissionen nævner i indledningen, at ambitionen er at gøre grundlaget for et indre marked bedre ved større grad af harmonisering. Kravene til kreditværdighedsvurdering er et meget vigtigt område i den henseende.

Der er kommet flere ord på bestemmelsen end i CCD 2 fra 2008. Spørgsmålet er imidlertid, om det vil føre til større klarhed og dermed bedre forbrugerbeskyttelse og harmonisering af området, som efter vores opfattelse er meget fragmenteret og en stor hindring for opnåelse af et reelt indre marked på området. Eller om de mange ord og bøjelige begreber ligefrem vil give fortolkningsvanskeligheder i de enkelte lande og direkte modvirke større harmonisering.

Det bør fremgå tydeligere, at der gælder et proportionalitetsprincip, hvorefter kravene til oplysningsgrundlaget for en fyldestgørende kreditværdighedsvurdering afhænger af lånets karakteristika særligt lånets størrelse og likviditetsmæssige betydning for låntager.

Det bør fastlægges præcist, om og i hvilket omfang økonomiske data fra låntager i sig selv kan anvendes til brug for kreditværdighedsvurderingen.

Det bør også fastlægges præcist, at andre data end økonomiske oplysninger om den enkelte låntager fx statistiske data kan indgå som en del af grundlaget for en fyldestgørende kreditværdighedsvurdering.

Endelig bør det klart fremgå, at der kan indgå såkaldt "modelbudgetter" i kreditværdighedsvurderingen.

Der er efter Finans og Leasings opfattelse i dag meget stor forskel på nationale myndigheders opfattelse af disse centrale spørgsmål, hvorfor spørgsmålene bør afklares præcist i forbindelse med direktivforslaget og ikke overlades til national implementering/fortolkning.

Art. 19 – acces to databases

Det fremgår af nr. 3, at der mindst skal være adgang til oplysninger om restancer. Datatilsynet har i forbindelse med, at Experian (i samarbejde med F&L) nu netop indfører adgang til oplysninger i KreditStatus om restancer krævet en minimumsgrænse for disse på 1.000 kr. ud fra hensyn til proportionalitet i GDPR. Det ønskes afklaret med Kommissionen, at CCD 3 ikke indeholder nogen beløbsgrænse på dette punkt og må anses som lex specialis i relation til GDPR.

Jf. præambels nr. 49's omtale af "acces to creditdatabases" bør det fastslås direkte i direktivet, at lande som fx Danmark, der endnu ikke har noget fuldt dækkende nationalt positivt kreditoplysningssystem, er frit stillet til at etablere et sådan og faktisk opfordres hertil med henblik på at gøre grundlaget for kreditværdighedsvurdering i landet bedre. Det bør derfor overvejes at omformulere art. 18, nr. 9. Dette være sagt i lyset af at erhvervsministeren tidligere har udtalt, at man fortolker det eksisterende forbrugerkreditdirektiv således at det er til hindre for, at Danmark kan indføre en forpligtelse for kreditgiver til at deltage i et positivt kreditoplysningssystem. Der findes i dag i Danmark ikke et centralt, altomfattende system – offentligt eller privat – hvor kreditgiver kan se, hvilke lån og kreditter lånansøger allerede har med henblik på effektiv beskyttelse imod overgældssætning. Det bedste bud indtil videre er Experians "KreditStatus", som er oprettet på privat grundlag, og hvor der ikke er krav om deltagelse fra alle kreditgivere.

Art 29 - førtidig indfrielse

Forslaget til ny nr. 1 lyder:

"Member States shall ensure that the consumer is at any time entitled to early repayment. In such cases, the consumer shall be entitled to a reduction in the total cost of the credit, consisting of the interest and the costs for the remaining duration of the contract. When calculating that reduction, all the costs imposed on the consumer by the creditor shall be taken into consideration."

Nuværende KAL § 26, stk. 1 lyder:

"Forbrugeren har til enhver tid ret til helt eller delvis at indfri sine forpligtelser i henhold til en kreditaftale. Forbrugeren har herefter ret til en reduktion af de samlede kreditomkostninger, der består af renter og omkostninger i den resterende del af aftalens løbetid."

Den sidste sætning - When calculating that reduction, all the costs imposed on the consumer by the creditor shall be taken into consideration – er således ny.

Det bør fremgå klart, at forbrugers ret til kompensation ikke angår de stiftelsesomkostninger fx til offentlige myndigheder i form af tinglysningsafgift eller andre stiftelsesomkostningerne, som er betaling for at opsætte kontrakten fx for overholdelse af gældende lovgivning eller betaling til tredjemand for formidling af aftalen, som netop ikke er løbende betaling for kreditten.

Dette støttes også af fortrydelsesretten i art. 26, nr. 3 *"except compensation for any non-refundable charges paid by the creditor or by the provider of crowdfunding credit services to any public administrative body."* Det synes logisk, at låntager ikke bør kunne opnå en bedre retsstilling ved førtidig indfrielse end ved benyttelse af 14-dages fortrydelsesretten, hvilket taler for den ønskede præcisering..

Art. 32

Art. 32 nr. 4 lyder således:

"Member States shall ensure that where creditors, credit intermediaries or providers of crowdfunding credit services provide advisory services the remuneration structure of the staff involved does not prejudice their ability to act in the consumer's best interest and is not contingent on sales targets. In order to achieve that goal, Member States may also ban commissions paid by the creditor to the credit intermediary."

Det bør præciseres, at 4, 2. pkt. alene omhandler betaling fra kreditgiver til formidler for "advisory services" og ikke betaling for selve formidlingen af lånetilbud.

Art 44 – penalties

Der foreslås bøder op til 4 pct. af virksomhedens omsætning. I forhold til kravet om at foretage en kreditværdighedsvurdering synes dette retssikkerhedsmæssigt meget betænkeligt, da det i vidt omfang er overladt til fortolkning, hvorledes dette krav skal opfyldes.

Med venlig hilsen

Christian Brandt

Mobil 40382987/chb@finansogleasing.dk

